

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 53, No. 209.
1938. szeptember 19., hétfő.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă p. editura ziarului Aradi Közlöny, înreg. în Reg. Publ. Periódice sub No. 146—1938, Trib. Arad.

Nagyszabásu emlékünnepek a márásesti-i csatásokon

Az egyesülés eszméjéről beszélt Őfelsége II. Carol király. — Colan miniszter és Balan metropolita beszéde

Összeferrott a nép a szeretett uralkodó személye körül

„...Gránitnál erősebb falat alkottatok melleitől...”

Ezekkel a szavakkal jellemezte néhai Ferdinand király 1917. augusztusában kiadott napirandása a marasesti-i ütközetben résztvevő csapatok hősiességét. Tizenhárom napon keresztül tartott a döntőjelentőségű csata, amely megállította az előretörő német haderőket és mentesítette Moldovát a meghódítástól. Tizenhárom napig küzdtek haláltmegvető bátorsággal a román és szövetséges csapatok és tüzzel, vérrrel irták nevüket a világháború és egyben a román nemzet történetébe. Ezért adózik minden esztendőben bensőséges kegyelettel az ország azon hősi halottak emlékének, akik a marasesti csatákon vesztették életüket, most pedig, hogy az elhatározó jelentőségű haditény húszadik évfordulójára emlékeznek meg Romania, különleges fényvel, pompával s a külsőségekben is megnyilvánuló méltóságtejes ünnepélyességgel folytatják az idel ünnepségeket.

A marasesti-i hősök emlékművével azoknak adózt leghivatottabb képviselőinek jelenlétében a nemzet, akik életüket áldozták a harcmezőn, ahol bátran és igaz férfiak módjára fordultak szembe a gépfegyverek, ágyúk, puskák gyilkos tüzelésével, a szembenálló hadsereg katonáinak szuronyával és gránátjaival. A béke éveit csak emelhetik, kihangsúlyozhatják a katonai áldozatát, aki golyótól találatlan, átszúrt testtel zuhan a vértől csatáros anyaföldre. Békében, amikor a halál nem haladja meg az élet természetes fellodását, nagy hullámszámát, amikor az erőszakos halál eseményszámba megy, ha arra gondolunk, hogy emberek ezrei hosszú hónapokig feküdtek lövészárkokban, küldtek egymás felé halált tolmácsoló gyilkos üzeneteket és szúrták az eléjük kerülő testekbe a rohamkést, megborzadva és csodálattal gondolunk a nagy színjáték szereplőire, akik élve, vagy holtan, egyaránt hősei voltak a háborúnak. A szenvedés, a kín, az életáldozat, amit ezekben az években, a halál bőséges aratásának vészterhes napjaiban hoztak a férfiak legkiválóbbjai, megérdemli azt, hogy templomot, örökké kegyeletet hirdető szentélyt emeljenek emlékeztére. Ezt a templomot szentelték fel vasárnap a marasesti csaták színhelyén.

Költők legszebb dalaikban énekelték meg, anya erre tanítja gyermekét, a természet ezt oltja vérünkbe: a kötelességtudást ismerjük a legszebb éretnyek között is talán a legszebbnek. Kenyeret ad, táplál, bölcsönkhöz és koporsónkhöz egyaránt dus öle szolgáltatja a fát és az apák nagyapák, öök, öröme, bánata, ami itt, ezen a földön jelen-

tette számunkra az életet, hozzáüzenek és elszakíthatatlan kötelekkel kapcsolnak szülőföldünkhöz. Az emberek nagy többsége sohasem hagyja el hosszabb időre vagy éppen nagyobb távolságra szűkebb hazáját. Még kevesebb azoknak a száma, — ha a dolgozó munkás és a szó legigazibb értelmében vett nép helyzetét nézzük, — akik tuljutnak az ország határain. Az ember ma is nagy tömegekben feltétlenül, röghöz kötött. Az évszázados ragaszkodás, amellyel szülőföldje, hazája iránt viseltetik minden nép, változatlanul érvényes ma is. Hiába szelik át gyorsjáratú repülőgépek a levegőket és szállítanak messze vidékről, messze idegen országokba utasokat a gyorsvonatok. Lőhet, hogy azok, akik a nagyvilágot járják, elhidegülnek szülőföldjük iránt és könnyen

működik, kezdeményezte a Marasesti-i csatákon lévő mauzóleum építését. Ezt a mauzóleumot az 1917. augusztusában elesett román katonák emlékének emelték és azt Jalea és Medre, valamint több más kiváló szobrászművész munkája díszíti. A mauzóleum belsejében tizenöt gránitkő alatt hősök nyugosznak, közöttük Grigorescu Eremia tábornok.

Az emlékmű vasárnap történt felszentelésén megjelent Őfelsége II. Carol király is. Az Uralkodó délelőtt 10 órakor érkezett meg a marasesti állomásra, ahol a helyi hatóságok, valamint a kormány tagjai fogadták Miron Cristea patriarchaminiszterelnökkel az élen. Az egész utvonalon, amely az állomástól a Nemzet templomáig vezet, az Uralkodót az egybegyűlt hatalmas tömeg lelkes éjlenzésben részesítette.

A templom előtt a 10. Dorobanti ezred diszszázada tisztelgett és felsorakozott a Straja Tari több képviselője is, mintegy az utókor hálaát fejezve ki az elődök iránt.

Délelőtt negyed 12-kor kezdte meg az emlékmű felszentelését Balan erdélyi érsek.

Ott állt az ünnepi csendben az a személyiség, aki a háború idején, mint trónörökös a küzdő katonák elválaszthatatlan barátja volt és aki most, mint minden románok királya jött el, hogy résztvegyen a hálának ezen a szertartásán.

Az istentisztelet után Colan püspök, vallásügyi miniszter mondott beszédet, amelyben hangsúlyozta, hogy ez a nemzet királyával együtt jött el ide azért, hogy lerőjje hálaát az elődök iránt.

— A mai ünnepség tulajdonképpen nem a miénk, hanem az övék, akik a mi boldogulásunkért hozták meg áldozatukat, I. Ferdinand király és Maria királyné oldalán. Mi azért jöttünk el ide, hogy tanuljunk az ő iskolájukból. Az ő életük világosít meg bennünket és ad tanácsokat a legsúlyosabb pillanatokban. Így látjuk, hogy a tiszta hit megmozgatja a hegyeket is. Az ország királya örökös a hősök ereklvél fölött és általa az egész nemzet örökös. Tegyük erről tanubizonyosságot mindannyian.

A miniszter után Cantacuzino asszony mondott beszédet.

— Ezekben a pillanatokban, amikor a nemzet hősei örökös lakhelye előtt állunk, elének jön az, aki ezt mondotta: „Jó román leszek.” Valóban jó román volt és hálával kell lennünk a szelid és jó király iránt, aki történelmünk legdicsebb lapját írta meg. Mellette pedig a felséges Maria királyné megkoronázta a nemzet győzelmét. Az ő cseleke-

Őfelsége II. CAROL és MIHAI nagyvajda a márásesti ünnepségek központjában.

cserélnék hazát. De az emberek milliói, a széles népi rétegek, szeretettel nőttek össze a földdel, ahol élnek, dolgoznak és ha kell meghalnak, tüzhelyük, családjuk védelmében.

Igy, a marasesti hősök is bátran áldozták életüket hazájukért, családjukért és azért a boldogabb holnapért, amelynek reménye és hite értelmet, célt jelent az egyén számára. A csatamezőn, ahol egykor ágyúk dörögtek és patakokban ömlött a vér, vasárnap délelőtt harangok kondultak meg, örök békességet hirdetve holtaknak és élőknek egyaránt.

*

Az ortodox román nők egyesülete, amely Cantacuzino Alexandra asszony elnöke alatt

deteik a bölcsesség forrásait jelentik, amelyek a nehéz pillanatokban kell bennünket vezessenek. Az ortodox román nők egyesületének tiszta a lelkiismerete, hogy teljesítette kötelességét. A keresztény hagyomány szerint az ország vezetői leírják kegyeletüket a nemzet vértanúj iránt. Őfelsége és Tatarescu ur jóindulata révén emellettük ezt a mauzóleumot, mert 15 millió lejt utaltak ki erre a célra.

Balan erdélyi érsek mondotta ezután a következő beszédet:

— A hely, ahol most állunk, szent. Ezt a földet megáldotta az Isten. Volt idő, amikor mindenfelől összegyűltünk, hogy megcsókoljuk az ország földjét. A most itt megemlített mártírok áldozathozatalát, amelyet az egész románság átérez. Erdély fokozottabban érzi át, mert hiszen ezek a vértanúk Erdély nevével az ajkukon járultak az Ur színe elé. Erdély köszönetét és hálaát hozom ide, Erdély, amely az ősi egyház körül egyesül, hálaát rója le azon hősök előtt, akik megvalósították az egyesülést. De most, amikor itt állunk és vértanúink lelkiyugalmáért imádkozunk, időszéri, hogy egy pillantást vessünk azok törekvései felé, akik miatt veszélyeztetve van a világ békéje. Ideje volt annak, hogy magunkra találjunk és egyesítsük lelkeinket. Hol is találhattunk volna alkalmasabb helyet, ahol összegyűjtsük energiánkat, ahol egymásra találunk, mint ezen a területen, amely felett a nemzet hőseinek szelleme lebeg. Azért imádkozunk, hogy minden román lelkét hassa át a hazaszeretet és kövesse a hősök példáját. Az ő szellemük ajatt ébredjünk fel, izzuk ki sorainkból a széthuzást és foglalja el ennek a helyét az összes román energiák szíjárd egye-

sülése, az ország erejének növelésére. Megingathatatlan falat vonva Őfelsége II. Carol király körüli, aki méltó utóda Felsőleges atyjának, I. Ferdinánd királynak, — győzni fogunk. Így tiszteljük igazán hőseinket és csak így tudjuk tökéletessé tenni felkészülésünket, arra az időre, amikor majd itt az óra. Az önzetlen áldozathozatal eszméje képezi ennek az emlékműnek valódi díszét. Isten segítse az országot és Uralkodónkat abban a munkájában, amelyet a megértés és a siker szellemének újászületése érdekében indított.

Ezután Gheorghiu ezredes mondott beszédet a hadirokkantak képviselőjében és nevében fogadalmat tett, hogy mindenkor készek követni Őfelségét. Beszédében a következőket mondotta:

— Sire! Felsőged jelenléte itt a legnagyobb dicsőség, amelyet a csatatéren elesett hősök emlékének lehet hozni. Azt mutatja, hogy a marasestii ütközet a legnagyobb volt, amelyet a román nemzet viselt, beszél azokról a fegyvertényekről, amelyek 1917. augusztus 23-ikán folytak le, amikor öt román hadosztály legyőzött 13 kitünően felszerelt ellenséges hadosztályt. Ez a fegyvertény méltatja a hadvezetőket és együttműködésüket szellemi irányítójukkal I. Ferdinand királlyal és Maria királynéval. A marasestii csatákon emelt templom a jövő nemzedékek temploma.

Beszéde további során hódoló szavakban emlékezik meg Őfelsége II. Carol királyról. Éljen Őfelsége II. Carol király, éljen Románia, szavakkal fejezte be beszédét. A hadirokkant ezredes szónoklatát hosszantartó éjjeles és óváció követte.

Az elhangzott beszédekre Őfelsége a következőkben válaszolt:

Őfelsége II. Carol király: „Csak egy hit legyen: az ország java, felemelése és lelki megerősítése“

— Mélyszéges kegyelettel gyűltünk ma össze itt, ezeken a dicső mezőkön, hogy újból hódoljunk azok emlékének, akik hitükkel feláldozták magukat minden románok örökös egyesülése megvalósításáért.

— Nem úgy jöttünk ide, mint más halottakhoz: fájó lélekkel, hanem emelkedett lélekkel és örömmel telve. Gondolatunk most azokhoz száll, akik példájukkal és hősiességükkel feláldozták magukat a hazáért.

— Ezekben az egész világ számára valóban aggodalmat keltő napokban mindannyiunknak mély meghatótsággal kell magunkba szállni. Most annál inkább kell gondolatainknak a tökéletes egyesülés eszméjét, törekvését és akaratát szolgálni a nagy napra. Tudjuk, hogy a nép mindenre fel van készítve. De tudjuk azt is, hogy a nehéz napokban a nemzetnek mindig szüksége volt felfegyverkezésre és lelki bátorításra.

— Most, amikor a fegyverek zaját halljuk, ez az elmélyülés a nemzet hősei előtt, időszéri.

— Erdély érseke felhívást intézett mindenki-

hez és tanúságot tett arról, hogy ezekben a napokban nem szabad, hogy külön hitek legyenek ebben az országban, hanem csak egyetlen hit legyen: az ország java, felemelése és lelki megerősítése. Nehéz időkben erős hitre, felemelő lelki áldozatokra van szükség. Ezt a hitet és ezt az áldozatkészséget találja meg az én népem ebben az emlékműben.

— Hallottatok Őszentsége, Balan erdélyi érsek szavát, melyekben több hitet és több nemzet-szeretetet kíván ezekben a napokban. Ezek a szavak ebből a kriptából jönnek azzal a buzdítással, amely megelőbb megadja számunkra az erőt, amelyre ezekben a zavaros időkben szükségünk van, a hitet, amely áldozatkésszé tesz.

— Köszönetet mondok azoknak, akik fáradságukkal megvalósították a hősöknek ezt az emlékművét, amely mint eleven lélek kell itt ütni, hogy hittel és a nemzet iránti szeretettel megerősítse és tökéletessé tegye a holnap Romániájának dicsőségét és örökkévalóságát.

gartner Ibi, Baumgartner Toncsi, Ocskay Ede, Pintér László, Neumer Péter és Márkus Béla álltak díszőrséget az emlékmű két oldalán. A hatóságok részéről Dobriceanu Mihail ezredes, megyei prefektus képviselőjében Pop Simeon dr. világosi főszolgabíró, Vlad Alexandru tábornok, polgármester és a nemzeti turisztikai hivatal részéről Popa Constantin városi kulturatanácsos, Világos község megbízásából pedig Popovici Petru világosi jegyző és Cristean Stefan járási titkár jelentek meg.

Pontban délelőtt 10 órakor az egyesület zenekara Dávidházy Kálmán karnagy vezényletével a királyhimnusszal nyitotta meg az ünnepséget, majd Coțoiu Romulus dr. az egyesület társelnöke lépett a szónoki emelvényre és meglehangú, románnyelvű beszédében méltatja, mit jelent a természetjáróknak a most felavatott emlékmű. Beszédében megemlékezett a tizenöt hónappal ezelőtt lefolyt tragikus eseményekre.

Ők ketten voltak sport, a testkultura legigazibb propagandistái, mert életüket adták a természetnek, amelyben oly régóta gyönyörködtek.

Beszédét Petőfi Sándor egyik versének idézésével folytatta Coțoiu Romulus dr., majd magyarul fejezte be beszédét: „Hulljon le a lepel — mondotta. Ebben a pillanatban láthatóvá vált a gyönyörű, közel öt méter magas terméskövekből összeállított emlékmű, amelyen két tábla hirdeti, hogy Márton István és Schmidt József 1937. június 20-ikán itt haltak meg. A tragikus napot feltüntető táblába vörös márványból, cikázó nyíl csapódik be.

A leleplezés után Adamovici Aurel világosi görög-keleti főesperes az államegyház szertartása szerint beszentelte az emlékoszlopot. Popa Constantin kulturatanácsos beszédében a sport nemzetfejlesztő jelentőségét méltatta és kiemelte Őfelsége a király sportszeretetét, valamint államépítő érdemeit.

Pop Simeon dr. világosi főszolgabíró ezután Dobriceanu Mihail ezredes, prefektus nevében hozta el üdvözlését az ünnepségre, Popovici Petru világosi jegyző a község nevében megemlékezett arról, hogy a község vezetősége egyhangúan és kész örömmel ajánlotta fel a telket az emlékmű számára.

— Világos község nevében átveszem az emlékművet — mondotta Popovici jegyző és igérem, hogy hiven és kegyelettel fogjuk azt gondozni.

Az egyesület zenekara ezután Kéler: „Tempelweihe“ című zeneművét játszotta el, majd az ATE nevében Hentschel István társelnök mondott beszédet.

— Márton István és Schmidt József, akik számtalanszor diadalmasok voltak a természettel szemben, ez egyszer alulmaradtak: oda adták legdrágább kincsüket, fiatal életüket — mondotta a társelnök, majd így folytatta beszédét:

— A fájdalom, amelyet elvesztésük felett érzünk, szent emlékké alakul át és ez az oszlop hivattott a kegyeletet megőrizni.

Glück László a turistaszakosztály nevében, Bodnár József sportigazgató a megmenekültek, Baán Árpád a kerékpáros szakosztály, Jantó Béla, Schmidt József egykori főnöke a gépgyár nevében, Pelcz Frigyes Schmidt József munkatársai nevében mondott beszédet. A rokonegyesületek közül az Erdélyi Kárpát Egyesület Czáran-osztálya nevében Mihalik Gyula, az Aradi Atlétikai Club nevében Rónay Lajos, az AMTE képviselőjében Matuz András beszéltek, a Hakoah-t Lebensohn Albert és Baumann László, a Nagyvárad Atlétikai Clubot Steuermann Dezső, a nagyvárad Sasok turistaegyesületét Erdélyi Ferenc képviselték és tették le rövid beszéd kíséretében a koszort az emlékmű talapzatára.

A záróbeszédet Botiş Aurel dr. elnök mondotta, aki megköszönte a megjelenteknek, hogy résztvettek az egyesület számára nagyjelentőségű, kegyeletteljes eseményen, majd a zenekar a királyhimnusz intonálta, amivel az ATE emlékmű szentelési ünnepsége véget ért. (P. J.)

A természetjárók megható ünnepévé avatták a villámsújtott ATE-turisták emlékművének leleplezését

Hatóságok képviselői, sporttársak, barátok és a hősök álltak körül kegyelettel a vasárnap leleplezett livádias emlékművet

(Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársától.) Kegyeletes ünnepség keretében szentelte fel az aradi tornaegyesület tizenöt hónappal ezelőtt, 1937. június 20-ikán villámcsapás következtében meghalt két tagja, Márton István és Schmidt József emlékezetére emelt emlékoszlopot.

A gyászborult egyesület még a mult esztendő végén pályázatot írt ki egy, az elhaltak emlékezetére a helyszínen emelendő emlékoszlop felállítására. A pályadíjat Belezny István, ismert aradi festőművész terve nyerte meg és a közadakozásból felállított emlékművet tegnap, vasárnap szentelte fel az ATE.

Az egyesület emlékmű-bizottsága Bodnár József sportigazgatóval, Glück László a turistaszakosztály vezetőjével, Hentschel István

társelnökkel és Dávidházy Kálmán titkárral az élen fáradhatatlanul dolgozott a kegyeletes ünnepség sikere érdekében. Vasárnap reggel azután két különvonat szállította ki a helyszínre az egyesület tagjait és mintegy négy-ötszáz főnyi érdeklődő közönséget. Kora reggeltől fogva az ATE turistaszakosztályának tagjai közül Hentschel Kamilla, Borsy Baby, Baum-

CORSO 5, 7.15 és 9.30

M-TRO FILM

MA, hétfőn premier!

Egy különlegesen érdekes, szórakoztató vígjáték a festőművészek életéből

ÉLJ, SZERESS, TANULJ

Robert MONTGOMERY, Rosalind RUSSEL és Robert BENCHLEY

Mussolini szerint csak népszavazások akadályozhatják meg, hogy Európa vesztébe rohanjon

Az események elértek a viharos konfliktus fokáig és adott pillanatban a hógörgeteg gyorsaságával fejlődhetnek tovább. — Olaszország birodalmi politikájának alkotórésze a zsidó-kérdés

A Duce az európai lelkiismeretre hivatkozott

Vasárnap délelőtt mondotta el Mussolini, már napokkal ezelőtt bejelentett nagy politikai beszédét, amelynek jelentőségét növelte, hogy a pattanásig feszült nemzetközi helyzetben hivatalosan és félreérthetetlenül tisztázta Olaszország álláspontját. Ahhoz, hogy ez a beszéd milyen irányelveken épül fel, nem fért kétség, mert hiszen a Duce a Popolo d'Italiában írt cikke is nyílt csatlakozás volt már a német álláspontéhoz.

Délelőtt fél 11 órakor jelent meg Mussolini a triezsi „Egyesülés” terén, amelyet ez alkalomra lobogókkal és fascista jelvényekkel díszítettek fel. Az ünneplőbe öltözött tömeg sorában nemcsak Triest lakossága tolongott a terén, de

ott volt a Német Birodalom küldöttsége és Mandzsukuo állam éppen Olaszországban tartózkodó képviselői is megjelentek.

Hatalmas üdvözlés fogadta a Ducet, aki beszédének kezdetén rámutatott azokra az elválaszthatatlan történelmi kapcsolatokra, amelyek Triestet Olaszországhoz fűzik.

— Triestiek! Nem azért vagyok itt köztetek — mondotta a Duce, — hogy lelkesítsek benneteket, mint ahogyan azt a „jóindulatú” nemzetközi sajtó hatorul állítja. Nincs szükségünk külön lelkesítésre. Triest hatalmasat fejlődött az utóbbi időben, miután 1918-tól Olaszországhoz tartozik. Ez a csatlakozás csak politikailag történt meg, mert lelkében Triest olasz volt mindörökké. Husz év után csodálattal állapítható meg, hogy milyen hatalmasat fejlődött ez a város.

— Triestiek! 1938. márciusában végzetes esemény következett be, amely már 1878-ban előrevetette árnyékát. Ez az esemény Triestet új helyzetbe hozta s Triestet az új helyzet kézen találta arra, hogy ennek megeléjjen. Triest tudja, hogy a földrajz nem feltogás dolog s nem üres fogalom és hogy azokon, akik ennek tartják, megbosszulja magát.

— Triestiek! Vannak pillanatok a népek életében, amidőn a nemzet vezetői nem hanyagolhatják el felelősségüket. Amit most mondok, nemcsak a Róma—Berlin tengely szempontjából s nem csak a magyarokhoz fűződő baráti kapcsolatok alapján vagy azokért az érzésekért mondom, amelyet a lengyelek és a második számú mozaik állam többi nemzetiségei iránt táplálunk. A lelkiismeret ez az érzés, amelyből szavaim fakadnak és amelyet inkább európainak, mint olaszoknak mondhatok.

— Amikor az események elértek a viharos konfliktusok fokáig, a legegyszerűbb, a leg radikálisabb az a megoldás, melyet mi fascisták „totális” megoldásnak nevezünk. Az Európát foglalkoztató nemzetközi problémákat csak egyetlen módon lehet megoldani: népszavazással! (A tömeg itt lelkesen ünnepelte Mussolinit és a népszavazás elvét.)

Olaszország döntött állásfoglalásáról

— Igen. Népszavazásokat kell elrendelni valamennyi nemzetiség számára amely ezt kívánja és amelyeket annakidején arra kényszerítettek, hogy belepréselődjenek abba az alakulatba, amelyik „Nagy Csehszlovákia” akart lenni. (Mussolini a „Nagy Csehszlovákia” megjelölést különösen kihangsúlyozta, a tömeg elértette a célzást és viharos fütty-koncerttel tüntetett a csehszlovák állam ellen.) és amelyik — folytatta — most bizonyítékát adja organikus szétesésének és tarthatatlanságának.

— Az események a dolgok mai állapotában, adott pillanatban a hógörgeteg gyorsaságával fejlődhetnek tovább. Itt gyorsan kell cselekednünk, ha el akarjuk kerülni a teljes felfordulást. Ez vezethette Chamberlaint is, amikor a béke angyalaként Londonból Münchenbe repült. A késedelmeskedés csakis a végzetes összeomlást hozhatja, a dolgok rendeződését pedig kizárólag a gyorsan alkalmazott egyetlen megoldás eredményezheti, Moszkva kívánsága ellenére is. Azt kívánjuk, hogy az utolsó órában békésen, közmegegyezésre oldódjék meg a probléma. De, ha ez nem lehetséges, úgy szigorúan határoztassék körül az eset. Azonban, ha a Prága mellett, vagy ellen való állásfoglalás miatt általanosságban kiterjed a kikerülhetetlen összezapás, mindenkinek tudnia kell, hogy eldöntötte Olaszország, hol a helye, bármi történjék is. (Lelkes éljenzés.)

A továbbiakban Mussolini belpolitikai kérdésekről beszélt és részletesebben kitért az olasz fajvédelem kérdéseire is.

— Nem tudjuk — így kezdődött a beszédnek ez a része, — megvetésünket vagy sajnálatunkat juttassuk azok számára, kik elhítenni igyekeznek, hogy külső példákat követünk és külső befolyásnak engedünk. A fajvédelem politikája egyet jelent a birodalmi politikával. Birodalmakat csak fegyverrel lehet meghódítani és csak a tekintély fenntartásával lehet megtartani. Ezért a fajiság érvényesülése feltétlenül fontos, szükséges.

„S G A L A” NAGYFILMEK SZINHAZA

TEL.: 20-10.

Ma, hétfőn utóljára!

DANIELLE DARRIEUX és CHARLES VANEL

Visszaélés a bizalommal

„Eclair” híradó és eredeti báluavadász felvételek
Előadások naponta: 5, 7.15, 9.30 órakor.

HOLNAP, KEDDTŐL: Metro-Goldwyn-vígjáték:

„Tengerész kadettek”

ROBERT YOUNG, FLORENCE RICE,
JAMES STEWART, LYONEL BARRYMOORE.

fani és csak a tekintély fenntartásával lehet megtartani. Ezért a fajiság érvényesülése feltétlenül fontos, szükséges.

Meg kell állapítani a legteljesebb faji többséget.

A zsidó-kérdés csak alkotórésze ennek a jelen ségnek. A világ zsidósága 16 éven keresztül kérihetetlen ellensége volt a fascizmusnak, Olaszország megértő politikája ellenére is. Akik az olasz hazának és a fascizmusnak politikai, gazdasági, vagy katonai értelemben érdemeiket szereztek, azokkal a méltányosság érvényesül.

Inkább nagylelkűségünk, mint szigorunk lepi majd meg a világot, hacsak a világ tulbuzgó zsidói nem kényszerítenek más eszközökhöz nyulni.

Végül arról beszélt a Duce, hogy Triest régi álma teljesedik be: teljes egyetemet kap.

— Róma Triestben — fejezte be szavait Mussolini — örökké jelen van. Törvényeivel, fegyvereivel, uralkodójával. A római sas kiterjeszti szárnyait Triest felé.

A beszéd után a tömeg a zenekarral együtt elénekelt a Giovinezza-t és ütemes szavalókórusban kiáltotta: Duce! Duce!

Mussolini miniszterelnök beszédét a magyar, német, lengyel, dél- és északamerikai rádió hálózat közvetítette az olasz leadókon kívül.

Hodzsa: „Elszántságunk mellett hajlandók vagyunk a megegyezésre!”

A csehszlovák kormányelnök rádióbeszéde a politikai helyzetről

Hodzsa Milán dr. csehszlovák miniszterelnök vasárnap délelőtt tízen órakor rádióbeszédet mondott, amelynek lényegesebb részeit az alábbiakban ismertetjük:

— Tisztelt hallgatóság! Érzik bizonyára mindannyian, hogy az ujkori történelem legdrámaibb időpontját éljük.

A béke veszélyeztetve van, nagyobb veszedelembe került, mint bármikor. Mi mindazokkal a nemzetekkel együtt, amelyek oldalán végigküzdöttük a világháborút, mindent elkövetünk a béke megmentésére. Ennek érdekében a szellem és a szív akkora erejére van szükség, mint talán még soha. A mi szempontunkból ezáltal nemcsak a békéről van szó, hanem az ép és egész köztársaság méltóság- teljes jövőjéről. Történelmünk során jelentős tényezővé képezett a hazai és a birodalmi németekhez való viszony. Ez a probléma most sorsszerűen állott elénk. A német nemzeti mozgalom kicsucosodásához közeledik és ilyen körülmények között fokozottan fontosá vált az, hogy a cseh—német viszony a legeredményesebb megoldást nyerve. Ez úgy államunk, mint a német nép életérdeke szempontjából volt fontos és szükséges.

Nehéz tárgyalások után megtaláltuk azt az alapot, amelyen elindulva eljuthatunk volna a mindkét fél kielégítő megegyezéshez. Ekkor következett be az a drámai fordulat, hogy a szudétanémetiség vezetői elhagyták a fejlődés útját és szemfényvesztésekkel illették a kormányt, mert ez nem játszott az időközben feljött felütött zendüléssel, hanem azt teljes erővel elfojtotta.

Mi nem tettünk mást, mint hogy egy rendezett állam kötelességét teljesítettük. Előzetesen tanúságot tettünk békülékenységtől.

A lázadás elnyomása nem nevezhető perzekúciónak, főképpen akkor nem, amikor az előzetes tárgyalások

szórán már sikerült a nemzetiségi kérdés szabályozását megtalálnunk. A kormány nem hamarkodhatta el magát cselekedeteiben, akkor azonban, amikor az állam tekintélye forog kockán, haladéktalanul közbe kellett lépni. Ilyen gyors és határozott közbelépés nem maradhat el akkor, amikor a személyi biztonság és a jogrend megvédéséről van szó.

— Tudjuk, hogy liberális politikánk ellenére sok regionális és nemzetiségi jellegű kérdés nem nyert rendezést. Ugy a kormány, mint a köztársaság elnöke azonban határozottan kijelentették, hogy a kielégítő megoldás mellett foglalnak állást. Senki sem kételkedett abban, hogy nemzetiségi javaslataink, amelyeket előterjesztettünk, alkalmassak arra, hogy megbékélésre vezessenek. Ugyanekkor azonban bomlasztó akciók indultak. Az egyik oldalon volt tehát a kormány munkája: munka a béke, a másik oldalon pedig a munka a bomlasztás érdekében.

— Folytatása a 4-ik oldalon —

URANIA Ma utóljára! 5, 7.15 9.30

HARRY PIEL legizgalmasabb filmje

GANGSZTEREK NYOMABAN

RIN-TIN-TIN csodakutyaival

Pótműsor: színes trükkfilm és film-kabaré

HOLNAP PREMIER!

Claude Farrère világhírű regénye nyomán

Kis szövetségeseik (Les Petits Alliés)

Szzy Prim, Constant Remu. Társadalmi dráma.

ARADI KOZLONY

Levelezési cím: 11-51. Sürgönycím: KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Egész évre... 840 lei || Negyedévre... 210 lei
Félévre... 420 „ || Egy hónapra... 70 „

Álom egy gesztenyéről

Egy gesztenyét letörtem —
elvittem kis szobámba:
álmodom, hogy kinyit majd,
e gesztenye virága.

S ha lombjait a fáknak
az őszi szél letépte,
bus homlokomra hull majd
egy kis szíromlevélke.

HORVATH IMRE

— Franciaország megszigorította a román és jugoszláv állampolgárok beutazását. Párisból jelentik: A francia hivatalos lap legújabb száma rendelkezést közöl, melynek értelmében román és jugoszláv állampolgár csakis előzetes francia vízummal ellátott érvényes utlevéllel lépheti át a francia határt.

— Lakatos Ottó dr. előadása a Credo-egyesületben. Az aradi katolikus férfiak Credo-egyesületében vasárnap délelőtt 11 órakor volt az évadnyitó ülés, amelyen nagy számmal jelentek meg a tagok, akik felfokozott érdeklődéssel kísérték dr. Lakatos Ottó aradi plébános és szentszéki tanácsos előadását, amelynek során kifejtette, hogy manapság mennyire fontos az Istenben reménykedő hit. A Credo-egyesület tagjai az áldékes és változatos előadás után meleg ünneplésben részesítették az ősa plébánost, aki új oldalról világította meg a vallás szerepét a mai időkben.

— Tisztviselői fizetések utáni adó 30 napon esedékes. Kolozsvárról jelentik: Ismeretes, hogy a törvény előírja, hogy a tisztviselői adó 30 napon belül fizetendő. Tullépés esetén a bírság a fizetendő adó háromszorosa. Eddig a minisztérium a tullépések esetén, indokolt esetekben, eltekintett a háromszoros bírság behajtásától.

— Amint újabb értesülünk, a minisztérium ezennel a bírság fizetése alól még kivételes esetekben sem ad felmentést.

— Az aradi unitáriusok új lelkésze, Nagy Zoltán, vasárnap tartott istentiszteletet és szentoltárvacsorát az ág. ev. templomban. Az istentisztelet alkalmából aiai magyár Samuné pompás énekkultúrájáról tanuskodva adta elő Cherubini „Miatyánk”-ját, Páll Jenőné művészi orgonakiséréte mellett, míg Nagy Zoltán prédikációjával ragadta el új híveit. Az istentiszteleten a vendéglátó evangélikus egyház képviselőiben Kneffel Lajos egyházközségi felügyelő gondnok jelen meg.

— Nagymennyiségű nyersanyag behozatalára kapnak engedélyt a gyárak. Bucurestiből jelentik: Illetékes helyről nyert értesülés szerint már a legközelebbi napokban nagyjelentőségű újabb rendelkezések várhatók, hogy a gyárüzemek nyersanyagszükségletének fedezésére biztosítsák. Elsősorban azoknak az üzemeknek előlításáról van szó, melyek állami megrendelésekre dolgoznak. Jelen pillanatban a nyersanyagbehozatást megkönnyítést tanulmányozzák s valószínű, hogy lehetővé teszik nagymennyiségű idegen nyersanyag behozatását.

— Medvék marcangolták össze Ghica volt biharvármegyei prefektust. Bucurestiből jelentik: Anghelescu dr. királyi tanácsos vejét, Ghica földbirtokost, az argesi hegyekben borzalmas vadászzerencsétlenség érte. Egy erdőőr kíséretében szarvasvadászatra ment s az erdőben három medve támadta meg. Az egyik, egy hatalmas állat földreterpette őt, összemarcangolta jobb kezét s megharapta még a jobb lábát és a bal térdét is. Az erdőőrnek sikerült a medvét néhány lövéssel megölni. Ghicát súlyos állapotban szállították kórházba.

— A Mosóczy-telepi reformátusok hangulatos szüreti mulatsága. Szombat este 8 órai kezdettel hangulatos szüreti mulatságot rendeztek a Mosóczy-telepi reformátusok. Ezen a mulatságon nemcsak a Mosóczy-telepi hívek, hanem az Aradon élő többi reformátusok is, valamint még sokan mások vettek részt. A római katolikus kör helyiségében megtartott mulatságot, mely úgy erkölcsileg, mint anyagilag a legkitünőbbben sikerült, a Mosóczy-telepi református templom építési alapjára fordítják.

— Folytatás a 3-ik oldalról —

Hodza ezután a közelmúlt napokban történt zendülésről beszélt, majd pedig így folytatta:

— Az áltaiunk fogatosított közbiztonsági intézkedések beváltak és ezek a rendkívüli intézkedések mindaddig érvényben maradnak, amíg azokra szükség mutatkozik. Hosszu idő óta a nemzetiségi politikai belső politikai kiépítésünk aláaknázásra irányult. Külföldön azt a benyomást akarták kelteni, hogy Csehszlovákia nem tudja teljesíteni állami küldetését. Most a helyzet világos

A népszavazás elfogadhatatlan Csehszlovákia számára

— Felvetették a közelmúltban a népszavazás gondolatát. Ez nem hozhatja meg a megoldást. Nemcsak mi, de a külföldiek a helyzettel ismerős tárgyalagos szakértői is tudják, hogy a népszavazás nem felel meg a célnak Európának ezen a nemzetiségileg bonyolult vidékén. Ha alkalmas ut lett volna a népszavazás Csehszlovákia esetében, akkor ezt a béketárgyalások idején alkalmazták volna. Ahol erre szükség volt, ott ezt annak idején lebonyolították.

— A népszavazás — folytatta beszédét Hodza dr. — számunkra elfogadhatatlan. A népszavazás egész sor hasonló nemzetiségi problémát vetne fel. Mi készek vagyunk folytatni az elkezdett munkát. A köztársaság összes felelős tényezőinek nevében itt kijelentem:

— Annak ellenére, hogy Henlein elutasította a megegyezést és a lázadási kísérlet ellenére, mi — a köztársaság integritását megoltalmazva — nem változtatunk eddigi politikánkon, amely a megegyezést célozza. Ennek keresztülvételére azonban nincs szükségünk Henleinra. Az események azt bizonyítják, hogy a szudétanémet tömegekkel állunk szemben és ezek a tömegek a megegyezést és a

lett. A nemzetiségi kérdésben türelmességet juttatunk kifejezésre, azonban ez nem jelenti azt, hogy megtorpanjunk és ne alkalmazzunk erélyes rendszabályokat, amikor azokra szükség van. Az elszántság mellett, hogy megvédjük magunkat, képesek vagyunk a megegyezésre. Az elmúlt időben bizonyosságot tettünk barátaink előtt arról, hogy megbízható munkatársak vagyunk a béke fenntartása terén. A nemzetiségi kérdés nem lehet új konfliktusok forrása és nem lehet az a gát, amely lehetetlenné teszi a nemzetek együttélését Európának ezen a részén.

nemzetiségi békét áhítják. Nem folytatunk perzekuciós politikát. Gondoskodunk azonban a törvény tiszteletbentartásáról, a nyugalomról és a rendről. Ezen a téren nem teszünk koncessziókat.

Hodza miniszterelnök ezután Szlovenszko és a Kárpátalja problémáiról beszélt, majd pedig így folytatta:

— Belső erőnkkel verünk vissza minden fenyegető kísérletet. A szívek és az ész egységéről van szó és az erő egységéről is. Köszönjük a nemzetnek, hogy az elmúlt napokban hazafias fejelemről tett tanúságot. Tartsatok ki! Ne engedjétek, hogy bizalmatlanság és intrika megbontsák soraitokat. A nemzet nem pártsektákból áll, hanem egységesnek kell lennie, mint ahogyan mindenben egységes elnökével. Minél nagyobb lesz a külső nyomás, annál nagyobb válik ez az egység. Nem sikerül megosztani bennünket. Nehéz próba elé kerül a köztársaság. Mi azonban a történelem folyamán megtanultuk, hogy nincs joga békéről álmodozni annak, aki nem képes a harcra. Mi megvédjük magunkat és képesek is vagyunk erre. Békét és szabadságot akarunk. Nagy szavak helyett ezt hangsúlyozzuk. Megfontoltságra és szívre van szükségünk és mi birunk velük.

Finn—szovjet-konfliktus a szovjet-repülőgépek kémkedései miatt

Tallin. A finn kormány megbizta moszkvai követét jelentsen be erélyes tiltakozást azért, mert négy szovjet katonai repülőgép mélyen berepült Finnország területére.

— Özv. dr. Páter Béiáné halála. Kolozsvárról jelentik: Csak néhány hónappal ezelőtt helyezték örök nyugalomra dr. Páter Bélát, a Kolozsvári Gazdasági Akadémia volt kiváló igazgatóját, aki életében a mezőgazdasági kultúra fejlesztése körül elővülhetetlen érdemeket szerzett. Most követte férjét a halálba özv. dr. Páter Béiáné, született Schuster Charlotta is, aki tegnap este hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése hétfőn délután 4 órakor lesz a köztmető halottascsarnokból.

— Megváltoztatták Szatmáron a hatóságilag megállapított lisztárakat. Szatmárról jelentik: A város vezetősége megváltoztatta két nappal ezelőtt hozott határozatát és újból megállapította a kenyér és lisztárakat. Utólag ugyanis megállapította a város, hogy helytelenül jártak el, amikor a liszt árát is maximálták, mert a város már egyszer megállapította a liszt árát. Az új árak, amelyek holnap lépnek érvénybe, a következők: luxuskenyér 9.50, fehér kenyér 8.50, félbarna kenyér 7.50, barnakenyér 7 lei kilogrammonként. Szatmári liszt nagybani csiadásnál: nullás 8.20, kettes 7.60, négyes 7.20, hatos 6.20. Kicsinyben: nullás 9, kettes 8.50, négyes 8, hatos 7 lei kilogrammonként.

Különös...

— A fej rendkívül hasonlít, de a lábakat kissé hosszúnak találom...

Frint Lajos aradi ág. evangélikus püspök 88 éves

Bensőséges ünneplés a pátriárka-egyházban otthonában

Vasárnap ünnepelte az aradi ág. evangélikus egyházmegye ősz egyházi szuperintendensének, Frint Lajos evangélikus püspöknek születése napját. Az egyházfő czattal 88-ik születése napját tartotta, amely alkalomból az egyházmegye egyházi és világi előljárói, élükön Kneffel Lajos és Palágyi Jenő dr. egyházközségi felügyelő-gondnokokkal, továbbá Dénes Béla aradi evangélikus lelkészrel igaz szívből-jövő szerencsekívánataikkal keresték fel a ritka magas életkort megért lelkipásztor vendégszerető házat, hol Frint Lajos családja körében, magyaros vendégszeretettel fogadta híveinek és tisztelőinek képviselő küldötteit. Az aradi egyházközség presbitériumának üdvözlét Kneffel Lajos felügyelő tolmácsolta s az üdvözlésre a pátriárka-koru egyházfő meghatott szavakkal válaszolt.

— Egész ténykedésem az eltelt hosszú évtizedek alatt, — mondotta Frint Lajos püspök, — arra irányult, hogy a megértés, az egymást-megbecsülés és a szeretet igéit piántáljam be híveim lelkébe. Különösen ma, — mondotta, — amidőn az egész világon a békéért imádkoznak az embermilliók, nyugodt lelkiismerettel vallhatom, hogy mindig a béke eszméinek apostola kívántam lenni és hiszem, hogy nem maradt gyümölcstelen az életem munkája.

A délutáni órákban az aradi unitárius egyházközség részéről Nagy Zoltán lelkész és Sz. Jakab Géza gondnok tisztelegtek az evangélikus egyház pátriárkájánál és az aradi unitárius hívek őszinte, hálás jókívánságait tolmácsolták a püspök születésnapja alkalmából.

Lengyelországnak nem fontos a népszövetségi tagság

Genf. A lengyel népszövetségi delegátus bejelentette a Népszövetség főtitkárságánál, hogy Lengyelország nem kívánja népszövetségi tagként való újjáélesztését.

SPORT KOZLONY

Két szerencsés góllal győzött a Rapid a Gloria felett

A Gloria pályáján 2500 főnyi közönség előtt találkozott nemzeti bajnoki mérkőzés keretében a Gloria együttese a bucaresti-i Rapid csapatával. A mérkőzés elé felfokozott izgényekkel tekintett a sportközönség, de az rendkívüli kiábrándulást hozott, mert sem a Rapid, sem pedig a Gloria játéka nem nyújtotta azt, amit méltán várhattak volna a két csapattól. A Rapid együttesében néhány egyéni érték tűnt ki, de végeredményében az összteljesítmény tekintetében alig emelkedett a Gloria fölé, sőt a második félidőben az aradi csapat sokkal többet volt frontban és egy kis szerencsével, csatárait határozottabb lövéseivel könnyen megfordíthatják volna az eredményt. A Rapidban elsősorban Auerről kell megemlékezni, aki nemcsak zsonglőr mutatványával, oxforddal lött góljával, hanem ésszerű játékával, azonkívül, hogy jó munkabírók, nem kiemelkedő játékosok. A halvesor teljesen eltűnt és a nagy fölényük alatt a kitünően játszó Variassy dobta frontba a csatársort. A csatársorban Henegar és Igna futballoztak. Fritz régen nem való A. divíziós csapába. Puhasága bosszantóan mutatkozik meg. A bírót sokat tévovázott és mind a két csapat szegényebb lett miatta egy-egy 11-es rugással. A határbírók nagyon gyengén szerepeltek.

Az első percben esett a mérkőzés első gólia. A Rapid gyors támadása után kornert ér el. Horotun beadását Auer oxforddal továbbítja kapu felé és a labda irányt változtatva egy védőjátékoson, az üres kapuba gurul. (1:0). Az 5. perc hozza az első Gloria támadást, de eredménytelen. A 15. percben Auer a tribün előtt megrugja halfját, mire a közönség tüntet ellene. Egy perccel később Variassy faultja az esemény. A 16-ik perc hozza különben a második és egyben az utolsó gólt, mert a kapu előtt kavargó támad, Theimler indokolatlanul kiszalad, Moldoveanu gyengén gurítja kapu felé a labdát és Variassy a döntő pillanatban a levegőt rugja (2:0). A félidő hátralévő része eseménytelen játékkal telik el, miközben a Rapid néhány kornert ér el. A 44-ik percben fut a lecszebb akció: Auer kiugratja Bogdant, aki lefut, majd beadja a labdát és Auer kapásból lövi, de Theimler a helyén van.

A második félidőben a Gloria rendkívül nagy erővel kezd, de gólt képtelen elérni. Fritz kerékkötője a csapatnak, de Mercea is jeleskedik a helyzetek elrontásában. A 25. percben Bogdan, aki áment a baloldaira, lefut és a 16-os vonalon beül Variassy kézzel huzza vissza. A bírót megkérdézi határbíróját, majd annak válasza után 16-ról rugat büntetőt. Barátki, aki 11-est reklamált, készakarva mellé gurít. Pár perccel később Igna lefut és Wetzter ugyancsak 11-es gyanusan szerel. A bírót síja néma. A Gloria támadásával ér véget a mérkőzés.

Meglepetések a kerületi bajnokságban

A helyi derbyt a tornászok nyerték

Az aradi kerületi bajnoki mérkőzések néhány kisebb meglepetést hoztak, mint például az Egyetértés, az Olimpia és az AAC vereségei. — Az ATE—AAC mérkőzés volt egyébként a legérdekesebb és legnagyobb küzdelem is. Az eredmények a következők:

ATE—AAC 3:0 (1:0). Bíró: Vostinar. Az atléták voltak a többet támadók, a kapu előtt azonban a tornászok ötletesebbek és Kurilla, Tóth és Gherman góljaival rászolgáltak a győzelemre.

Titanus—Olimpia 2:1 (1:0). Bíró: Polareczky. Félidőnként váltakozó fölény mellett lefolyt küzdelem, melyet az agilisabb és gólképesebb aradi együttes nyert meg Sinder (2) góljaival, míg az Olimpiából Mihók volt eredményes.

Mica—Unirea 3:1 (2:0). Bíró: Ipsilanti. A Mica fölényes, szép játékával biztosan győzött a kissé keményen játszó Unirea ellen. A gólokat Teucean (2) és Pascu, illetve Szabó lötték.

Galana—Egyetértés 4:3 (1:0). Bíró: Adamovits. Ki egyenlített játék, melyben a Galana Kotroczó szemléltetésével győzött a jobb Egyetértés felett. Kotroczó (4), illetve Sándor, Jakab III. (öngól) és Tánase (öngól) alakították ki a végeredményt.

Crişana—Transilvania 2:0 (1:0). Bíró: Chiral. A jobb csatársorral rendelkező Crişana biztos győzelmet aratott a ma rossz napot kifogó Transilvania ellen, Petcu és Truţa a góllövők.

Tricolor—Hakoah 3:2 (2:0). Bíró: Siatu. A határozottabb és egységesebb csapat nehéz győzelme változatos játék után. Samu, Janka I. és II., illetve Kodor és 11-esből Grünfeld voltak eredményesek.

A kerületi bajnokság állása a következő:

1. Astra	2	2	—	8	1	4	
2. Titanus	2	2	—	7	1	4	
3. Mica	2	2	—	8	2	4	
4. ATE	3	2	—	8	5	4	
5. Tricolor	3	2	—	6	7	4	
6. Galana	2	1	1	—	6	5	3
7. Crişana	3	1	1	1	4	7	3
8. AAC	2	1	—	17	4	2	
9. Unirea	3	1	—	2	4	7	2
10. Transilvania	3	1	—	2	3	9	2
11—12. Olimpia	1	—	—	1	1	2	—
11—12. Egyetértés	3	—	—	3	4	8	—
13. Hakoah	3	—	—	3	5	13	—

Ragyogó győzelmet aratott az AMTE a Tricolor felett

A nemzeti bajnokság vasárnapi teljes fordulójának legnagyobb meglepetése a Juventus nagyarányú győzelme a Ripensia felett. Az AMTE nagyszerű játékkal otthonában győzte le a Tricolor CFPV együttesét. Meglepetés az UDR döntelene a Sp. Studentesc ellen, de váratlan eredmény a Venus pontvesztése is a Kinizsivel szemben. A Victoria lélepte az FC Carpati-ot. A bajnoki tabella a harmadik forduló után így alakult:

1. Sp. Studentesc	3	2	1	—	8	1	5
2. Rapid	3	2	—	1	7	1	4
3—4. Juventus	3	2	—	1	8	3	4
3—4. Victoria	3	2	—	1	8	3	4
5. Venus	3	1	2	—	8	5	4
6. Ripensia	3	1	1	1	8	8	3
7. Kinizsi	3	1	1	1	8	9	3
8. FC Carpati	3	1	1	1	5	7	3
9. UDR	3	1	1	1	3	5	3
10. AMTE	3	1	—	2	7	12	2
11. Gloria	3	—	1	2	2	5	1
12. Tricolor CFPV	3	—	—	3	2	15	—

AMTE—TRICOLOR CFPV 4:0 (1:0).

Ploesti, 2500 néző előtt folyt le a mérkőzés, amelynek egész ideje alatt az aradi munkáscsapat volt fölényben és megérdemelten nyert. A csapat a következő összetételben állt fel:

Gerold—Slivat, Kovács—Reinhardt, Szabó, Szaniszló—Bermoser, Láb, Perneki, Dvorzsák, Batrin.

Elénkíramu játék után a 34. p. Slivat hendse miatt 11-es, Mosko lövését azonban Gerold remekül védi. A 37. p. kapu előtti kavargó után Bermoser elé kerül a labda, ennek lövését a kapus kitéli, de Dvorzsák bevágja (1:0).

A második félidőben már a 8. p. eredményes az AMTE: Perneki szép gólt helyez (2:0). Batrin mellé fejel, majd Bermoser lövését fogja fel a kapucé. A 24. p. Batrin jól fut el, beadását Perneki kapásból bombagóllal ragasztja hálóba (3:0). A 39. p. Perneki nagyszerűen indítja Batrint, a szélső a kifutó kapus felett emeli a labdát, amely a léctől pattan a hálóba (4:0). Az utolsó percekben a Tricolor rohamoz, de eredménytelenül. Az AMTE védelmében Gerold nagyszerűen védett, Slivat is kitünő. A fedezetsorban Szabó a legjobb, de a második félidőben a másik kettő is feljavult. A csatársorban Perneki a legjobb, a szélsők is jól futottak le és centereztek, az összekötők pedig a me-

zönyben dolgoztak sokat. A Tricolorban a közvetlen védelem hasznosan játszott, a fedezetsorban Lupag, elől pedig Kovács érdemel említést. Irimescu bírót jól látta el feladatát.

Juventus—Ripensia 7:2 (5:1). Nagyíramu mérkőzésen a Juventus megérdemelten győzött, az arány azonban túlzott. Pavlovici sérült kézzel védett és ez menti az eredményt. A gólok Naciú (3), Zainescu (3) és Oana, illetve Marksteiner és Dobay a góllövők. Bíró: Emil Kroner.

Sp. Studentesc—UDR 0:0. A két csapat hatalmas küzdelmet vívott egymással és a döntetlen eredmény reális.

Venus—Kinizsi 2:2 (1:0). A Kinizsi szívvél, lélekkel játszott és megérdemelten jutott az értékes bajnoki ponthoz. Ploesteanu gólját Klimek egyenlítette, majd Thierjung révén a Kinizsi vezetett, de Humis egyenlített. Bíró: Tica Iiescu.

Victoria—FC Carpati 5:0 (1:0). Az otthonában játszó Victoria biztosan győzött. A gólok Capusan (2), Pál, Szántay és Felecan II. osztozkodtak. Bíró: Busa.

Befejezték a kerületi tenniszbajnoki versenyt

A kerületi teniszbajnoki verseny döntőit vasárnap délelőtt bonyolították le és azok a következő eredményeket hozták:

II. oszt. férfi egyes: Kelly AAC—Pascutiú Gloria 6:3, 5:7, 6:3.

Iffjúsági fiúk: Kardos AKE—Weber II. Kadima 6:3, 5:7, 6:3.

Férfi egyes I. oszt.: Ungár Kadima—Gábor Minerul 6:1, 7:5, 6:4.

Férfi páros: Gábor, Cosmovici Minerul—Ungár, Bartha Kadima 6:8, 8:6, 6:3, 6:8, 6:3.

Iffjúsági páros: Szumerey, Kardos AKE—Weber Kadima, Löwinger AKE 6:3, 7:5.

Az AMTE 100 km.-es országúti kerékpárversenye

Vasárnap délelőtt rendezte az AMTE 100 km.-es országúti kerékpárversenyt Arad—Temesvár—Arad közötti országúton, melyen a rendező egyesület versenyzőin kívül a nagyváradi Crişana és az Esta-Sun kerékpárosai vettek részt. Meglepetést keltett az egykor oly szép tevékenységet kifejtett Meteor távolmaradása, melynek bajnokversenyzője, Burian, mint egyesületén kívüli állott — a rendező egyesület dícsérendő egészséges sportfeligazának jóváhívól — starthoz és a 10-es mezőnyben magaráhagyatva is kiváló eredménnyel, könnyed biztonsággal nyerte a versenyt, melynek befutója a következő:

1. Burian e. k. 3 óra 18 p. 05 mp., 2. Palotás Esta-Sun 3 óra 19 p. 20 mp., 3. Válóczy AMTE 3 óra 25 p., 4. Sucigan Crişana, 5. Schmoller Crişana, 6. Kiss Crişana.

Katolikus templombúcsú Sofronván

A sofronyai római katolikusok vasárnap rendezték meg szokásos évi templombúcsújukat. Az egy esztendővel ezelőtt felépített templomot a Szent Kereszt felmagasztalására ajánlották fel, azonban ez a nap hétköznapra esett s emiatt az ünnepet követő vasárnapon tartották meg a templombúcsút, amelyen Aradról Hrubitsko Bálint minorita áldozópap jeient meg. Délelőtt 11 órakor tartották meg az ünnemi misét, amelyet Hrubitsko Bálint, Turay Gergely és Kókay Dénes teológusok asszisztenciájával mellett mutatott be.

A templombúcsú alkalmából Gyarmathy József földbirtokos díszbédet adott, amelyen Fekete Sándor hitközségi elnök mondott felköszöntőt (fölsége II. Carol királynra, az egyház megrevisiókérére és Reuter József mácsai eszterre, akinek fenhatósága alá tartozik a sofronyai római katolikus hitközség is. A sofronyai templombúcsún különben, az ünnepi szentmise alatt Gál Lajos kiürtösi kántor saját szerzeményét adta elő felajánlásakor. Az áhítatos hangulatu zeneköltemény nagy sikert aratott.

CENTRAL: D. u. 5, 7 15 és 9.30-kor.

Premier!

Asszony — hazugság a neved!

Szellemes és mulatságos tragikomédia, kitünő szereposztásban:

CAROLA LOMHÁRD.

FRED Mac MURRAY,

JOHN BARRYMORE!

Legújabb jelentéseink:

Elkészült az angol terv a csehszlovákiai kérdés békés likvidálására

Vasárnap ismertették Chamberlain terveit a francia kormányférfiakkal. — Rendkívüli intézkedések Csehszlovákiában. — Új pártot alakítottak a szudétanémetek

A szovjet már nyíltan beavatkozik a nyugati hatalmak tárgyalásaiba

London. Vasárnap délelőtt kezdődtek meg a nagyjelentőségű tanácskozások az angol kormány és a francia kormány vezetői között Londonban. Daladier francia miniszterelnök és Bonnet francia külügyminiszter kíséretükkel együtt vasárnap délelőtt 9 óra 26 perckor érkeztek meg a London külvárosában lévő Croydon repülőtérre, ahol Chamberlain miniszterelnök, Halifax lord külügyminiszter és Corbin londoni francia nagykövét üdvözölte őket először. A repülőtérrel előbb a francia nagykövetségre hajtottak, majd délelőtt 11 óra néhány perckor érkeztek meg a Downing-streeten lévő angol külügyi hivatalba. Itt várakozott rájuk Chamberlain miniszterelnök, Sir John Simon angol kincstári kancellár, Hoare angol belügyminiszter, Wansittard az angol külügyminisztérium diplomáciai tanácsadója. Kézzel ezután megkezdtek történelmi jelentőségű tanácskozásokat a két ország államférfiail.

Mire készül a csehszlovákiai németység?

Prágából jelentik: A németországi rádióállomások Kundt szudétanémet vezér felhívását közzétették, aki arra szólítja fel a szudétanémeteket, hogy teljes rendben, fegyelmettségben és nyugalommal várják be a bekövetkező eseményeket. Meg kell várni — hangoztatta a felhívás — Chamberlain-Hitler találkozások eredményét.

— Ma már nem fontos — mondja Kundt felhívása — hogy Csehszlovákiában létezik-e szudétanémet párt. A szudétanémetek sorsa oly döntőstádiumba jutott, amelyre nézve jelentéktelen epizód a párt feloszlása.

— Ezekben a sorsdöntő órákban — végzi be a felhívás — viselkedjétek méltósággal és nyugalommal. Már nincsen messze az az idő, amikor az igazság diadalmasodik.

A cseh kormány tegnapi rendelkezésével egyébként a kárpátaljai németek pártját is feloszlatta, amelynek Bratislavában volt a központja és amely a szudétanémet párt keretében működött. A hatósági közegek tegnap lepecsételték a pártelviségeket.

A Csehszlovákiában élő németység között egyébként erős áramlat indult meg a legutolsó események hatásaként, amelynek célja egy új politikai pártnak a megalakulása.

A német katolikusok, az agrárpárt, a szudétanémetek és a szociáldemokraták közös pártala kulcsa akarnak tömörülni. A csehszlovák németység új egységpártjának megalakulása küszöbön áll. Az új pártalakulás elsősorban a feloszlott szudétanémet párt kulturális és tornaszövetségeit akarja megmenteni és új keretben feltámasztani. Vasárnap az új pártalakulás érdekében egy Prágában mint az ország több más városában fontos megbeszélések és értekezletek folytak le.

Új pártok és újabb felhívások

Itt írjuk meg, hogy a csehszlovák hivatalos körök közleményt bocsátottak ki, amely szerint a köztársaság területén a legnagyobb rend és nyugalom uralkodik. Más hírek szerint a csehszlovák kormány az egész ország területére rendkívüli intézkedéseket léptetett életbe. A rendkívüli intézkedések korlátozzák az állampolgárok jogait és bizonyos esetekben a sajtót is ellenőrzés alá helyezik. A varsói lapok jelentése szerint, a varsói csehszlovák követség nem ad beutazási vízumot, sőt olyan esetben sem szolgáltatott ki vízumot, amikor csak átutazni óhajtott lengyel állampolgár Csehszlovákia területén.

Ungvárról jelentik, hogy az ukrán nemzeti bizottság tanácsa ülést tartott, amelyen megállapították, hogy a rutén önkormányzat kérdése egy lépéssel sem haladt előre. A tanács határozatában kimondta, hogy a prágai

gái kormánnyal minden összeköttetést megszakít.

A felvidéken rendeletet adtak ki, mely szerint tilos fegyvert vagy robbanó anyagot viselni illetve tartani.

A szudétanémet sajtóiroda ma közleményt adott ki, amelynek értelmében a prágai kormánynak azon rendeletét, amely kimondja a szudétanémet párt betiltását, törvénytelennek minősíti. A szudétanémet párt nem fogadja el a prágai kormány betiltó rendelkezését, mert ezt nem érezheti magára nézve kötelezőnek. A továbbiakban a sajtóiroda leszögezi, hogy a szudétanémet párt minden tagja tartja magát a rádió adott utasításokhoz.

Szót kér a szovjet is!

London, Moszkvából jelentik: A Pravda vezércikkben követeli, hogy Szovjetországot is vonják bele a szudétanémet kérdés tárgyalásába. Ha ennek a kérdésnek a tárgyalására nemzetközi bizottság alakul, a szovjet feltétlenül követeli, hogy ebben a bizottságban helyet kapjon. A Pravda hangoztatja, hogy bármely európai kérdésben a szovjet nélkül nem lehet tárgyalni és határozni. Egy angol, francia, olasz, német vagy eszaki bizottság csonka maradna, mert az összes európai ügyeket csakis egy ötös bizottság hivatott elintézni.

Prágába is ellátogat Chamberlain?

A prágai Ceske Slovo a következőket jelenti: Eredetileg úgy volt, hogy Daladier Hitlerhez megy, Chamberlain azonban attól tartott, hogy ebben az esetben Hitler azt akarná, hogy Mussolini is jelen legyen, ami nem volna kívánatos. Lehetségesnek tartják azonban, hogy Chamberlain a Hitlerrel való tárgyalás után Prágába és Párisba megy, hogy személyesen tájékoztassa Benes elnököt és Daladiert. Ebben a kérdésben végleges döntés azonban még nem történt. Chamberlain visszaérkezése után — folytatja a lap — valószínűleg összehívják a parlamentet. Chamberlain utja azért volt oly gyors, mivel úgy rémített, hogy még aznap kitör a háború.

Németországban gyűjtés indult a menekült szudéták javára

Berlin. A német rádió bejelentette, hogy a Németországba menekült szudéták felszólítására gyűjtést indítottak és felszólította a közönséget, hogy adakozzon a szudéták javára.

Csehszlovákia ellen fordult a hivatalos lengyel sajtó

„Az engedékenység ideje lejárt”, ezen a címen ostorozza a lengyel hadsereg organuma a csehszlovákiai eseményeket. Megállapítja, hogy Csehszlovákiában a cseheken kívül más nemzetiség sohasem volt megelégedve sorsával. A cseh

Mint Egerből jelentik, Henlein Konrad Egerből Falkenauba utazott és annak ellenére, hogy a város feljében körül volt véve csehszlovák katonasággal, sikerült tovább utaznia.

Elkészült az angol tervezet..?

Chamberlain vasárnap a reggeli órákban megbeszélést tartott Kennedy nagykövettel, az Egyesült-Államok londoni ügyvivőjével. Ugyan ebben az órában a gyarmatiügyi miniszter az angol domíniumok főbiztosait fogadta a miniszteriumban. Londonban tudnivaló, hogy az angol minisztertanács elkészítette a tervezetet, amellyel a csehszlovákiai helyzetet kívánják megoldani és ezt a kész tervet terjesztik a francia államférfiak elé. Ugy hiszik, hogy a terv alapján sikerül békés megoldást találni.

A szófiai „Zora” című lap azt írja, hogy a nyugati államférfiak előtt

tért nyert a csehszlovákiai népszavazás lehetőségére.

A Hodzsa-kormány újabb rendkívüli intézkedései

Mint a cseh távirati iroda jelenti a prágai kormány az egész köztársaság területére különleges intézkedéseket léptetett életbe. Különleges megfigyelés alá vették a postai forgalmat, korlátozták a gyülekezési szabadságot. A különleges intézkedések vasárnap reggel léptek életbe az egész köztársaság területén.

A varsói lapok jelentése szerint a csehszlovák kormány több helyen lezárta a csehszlovák-lengyel határt, ugyanakkor a varsói csehszlovák követség csak igen korlátozott számban ad beutazási vízumot Csehszlovákiába.

Este újból tanácskozássra ültek össze a francia és angol miniszterek

A francia államférfiakkal együtt Londonba érkezett Leger Alexis, a francia külügyminisztérium főtitkára. A megbeszélések az ebédidő megszakításával egész nap tartottak és este háromnegyed nyolckor értek véget. Rövid pihenő után azonban a tárgyalásokat este fél 10 órakor újból megkezdették. A francia miniszterek hétfőn délelőtt térnek vissza Párisba. Hivatalos közleményt a tanácskozásokról csak hétfőn adnak ki.

állam alapjaiban rendült meg.

A szudétanémetek elszakadását nem lehet sehogyan sem megakadályozni,

— írja a lap, de a cseh köztársaság sorsa ezzel még nem nyert megoldást, mert a szudétanémetekhez hasonlóan a lengyelek és a magyarok is önrendelkezési joguk megadását követelik.

A Gazetta Polska, a lengyel kormány felhívatalosa is nagy cikket ír a kérdéssel és többek között ezeket mondja:

Lehetetlen a nemzetiségeket erőszakkal a cseh állam határai között tartani.

Megállapítja a lap, hogy Szilézia és Teschen lengyel vidékei a lakosság megkérdezése nélkül kényszerültek a csehek uralma alá. Sem a lengyelek, sem pedig a lengyel képviselőház sohasem tekintette véglegesnek ezeket az állapotokat.

A francia sajtó feltűnő visszhangja

A francia sajtó egyre nagyobb figyelmet szentel a csehszlovákiai magyar és lengyel követelések iránt. A Paris Soir arra a következtetésre jut, hogy Csehszlovákiát a teljes felbomlás veszélye fenyegeti. A Liberté hangsúlyozza, hogy a lengyel és magyar nemzetiségek önrendelkezési jogára vonatkozó követeléseket Olaszország is helyesli.